

Datum
2017-10-04
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2017-948

Yttrande

Till
Kulturdepartementet

Remiss från Kulturdepartementet - Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

Ku2017/01534/DISK

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ställer sig i huvudsak bakom förslagen i betänkandet med några synpunkter.

Yttrande

En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken (4.2.2)

Med utgångspunkt i Malmös geografiska läge finns det inte lokala företrädare för respektive nationell minoritet vilket försvårar möjligheten att kunna ta fram lokala mål för samtliga nationella minoriteter. Det är viktigt att mål och inriktningar bygger på en efterfrågan från de nationella minoriteterna och en nära dialog med lokala företrädare.

Kommunstyrelsen anser att uppföljningsmyndighetens roll behöver förtydligas. Kommunstyrelsen önskar att uppföljningsmyndigheten även kan komma att utgöra ett stöd genom att t ex samordna nationell kunskapsspridning, ta fram och sprida goda exempel mm.

En tydligare informationsskyldighet (4.2.3)

I detta sammanhang borde Sveriges kommuner och landsting (SKL) lyftas fram som en intressant aktör för informationsspridning av arbetet. SKL har möjlighet att nå ut till en stor grupp och borde använda sina kommunikationskanaler vid konferenser, seminarier mm för att informera om de nationella minoriteternas rättigheter. De skulle också kunna tillhandahålla informationsmaterial som kommuner och landsting kunde sprida till medborgarna. Eftersom det finns en självidentifikationsprincip finns ett behov av stöd när kommunen ska nå ut med information till de nationella minoriteterna.

Ett förtydligande vad det innebär att samråda (4.3.2)

Kommunstyrelsen ser samråd som en förutsättning för att stärka minoritetspolitiken samtidigt som det är en långsiktig process att tillsammans med de nationella minoriteterna hitta formerna för samråden. Kommunstyrelsen efterfrågar ytterligare förtydligande gällande bland annat vilka roller kommun respektive nationell minoritet ska ha. Det är bra att det är lokala förutsättningar som styr samtidigt som det ger utrymme för otydliga förväntningar och

roller och frågan kvarstår vilken nivån av samråd som krävs av kommunen för att uppnå det inflytande och den delaktighet som minoritetspolitiken efterfrågar. Kommunstyrelsen menar att det är en stor utmaning för kommunerna att avgöra vilken form av medverkan och i vilket skede i beslutsprocessen som de nationella minoriteterna ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet. Kommunstyrelsen ser också svårigheten att nå ut till alla nationella minoriteter. Självidentifikationsprincipen gör att kommunen inte vet vilka som tillhör minoriteten och det innebär att även om kommunen bjuder in till öppna samråd riskerar representativiteten i samråden att bli låg. Detta är ett dilemma som påverkar kommunens möjligheter att få en tydlig helhetsbild över vad den nationella minoriteten efterfrågar i det fortsatta utvecklingsarbetet. Kommunstyrelsen menar att minoriteternas kunskap kring de kommunala processerna och en ökad förståelse för tidsaspekten i processen är en viktig förutsättning för ett gott samarbete. Kommunstyrelsen anser att utredningens beskrivning av den europeiska koden och SKL:s delaktighetstrappa kan vara bra verktyg i det fortsatta utvecklingsarbetet (s. 101).

Förutsättningarna för barn och unga bör beaktas särskilt (4.3.4)

Kommunstyrelsen ser en svårighet i att nå den berörda gruppen och menar att det är av stor vikt att kommunerna tänker kreativt och använder nya kommunikationskanaler och nya mötesformer för att nå ut till barn och unga samt har en nära dialog med målgruppen. Kommunstyrelsen önskar att nationella aktörer tog en mer aktiv roll genom att till exempel skapa nationella sammanhang som unga kan delta i och via fler kommunikationskanaler nå ut med material som riktas till unga.

Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområde (4.4)

Trots förslaget som till viss del innebär ett förtydligande efterfrågar kommunstyrelsen ytterligare förtydligande i vad som avses som en merkostnad.

Om överföring av medel till nästföljande år m.m. (4.4.2)

Kommunstyrelsen anser att om det sökbara projektstödet ska vara ett bra verktyg i utvecklingsarbetet bör uppföljningsmyndigheten ta fram en blankett som kommunerna kan använda såsom till exempel en projektplan där mål, syfte, uppföljning och fortsättning efter projektets slut är viktiga delar. Ett gemensamt material skapar också möjligheter för samarbete kommuner emellan. Kommunstyrelsen ser också att uppföljningsmyndigheten har en viktig roll i detta arbete genom att vara ett stöd för kommunernas fortsatta utveckling.

En nystart för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken (5.2)

Kommunstyrelsen instämmer i förslaget att Länsstyrelsen i Stockholm ej längre har samordnings- och uppföljningsansvaret då det delvis inte fungerat. Malmö stad har inte varit i kontakt med Sametinget då antalet samer är begränsat i vår region kan kommunstyrelsen ej avgöra om Sametinget ska ha kvar sitt ansvar eller inte. Det framgår inte i utredningen vilken nivå den nya uppföljningsmyndigheten ska finnas på och vilken kompetens som ska ingå. Kommunstyrelsen menar att det är viktigt för att kunna avgöra om förslaget är bra för utvecklingen av minoritetspolitiken eller inte. Kommunstyrelsen anser däremot att det skulle kunna bli en nystart under förutsättning att den nya uppföljningsmyndigheten har ett konkret samordnings- och uppföljningsuppdrag gentemot kommuner och landsting.

Benämningen kulturarvsspråk bör övervägas i utbildningssammanhang (6.2.2)

Kommunstyrelsen ser en farhåga kring att begreppet ändras från modersmål till kulturarvsspråk. Begreppet modersmål har precis börjat bli ett inarbetat begrepp och de som arbetar i skola och förskola vet vad det innebär. Om begreppet byts till kulturarvsspråk krävs ny medvetenhet kring vad ett sådant begrepp skulle innebära och vad det innebär i praktiken. Det är svårt att få genomslag när okunskapen fortfarande är stor kring modersmålsundervisning. Det är också viktigt att kulturarvsspråk inte ska vara istället för modersmål utan snarare komplettera modersmålsundervisningen. Att komplettera begreppet modersmål med kulturarvsspråk kan skapa ett sidospår som inte hjälper de nationella minoriteternas språk.

En tydligare reglering av kommunernas skyldigheter (6.3.2)

Frågan om att bedriva hela eller väsentliga delar av förskolan på minoritetsspråket är bland annat beroende av tillgången till kompetens. Malmö stad har upplevt att det har varit svårt att rekrytera personal med språkkompetens. Av den anledningen skulle det kunna innebära svårigheter att uppfylla kravet i det fall efterfrågan av förskola som bedrivs på finska i framtiden skulle öka. Kommunstyrelsen menar att kompetensförsörjningen är en avgörande fråga och att det krävs ett helhetsgrepp inom hela det svenska utbildningsväsendet för att kunna komma åt problemet.

Det råder en viss oklarhet i hur rätten till en förskola där ”hela” verksamheten bedrivs på ett minoritetsspråk ska tolkas i förhållande till förskolans skyldighet att medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla det svenska språket (enligt skollagen 8 kap. 10 §). Kommuner som erbjuder en verksamhet som helt bedrivs på minoritetsspråket kan svårligen samtidigt uppfylla sin skyldighet att ge barn möjlighet att utveckla det svenska språket.

Förskola på minoritetsspråk ska erbjudas inom fyra månader (6.3.4)

Kommunstyrelsen stödjer ej detta förslag då det generellt är en hög efterfrågan på förskoleplatser i Malmö stad och det inte finns möjlighet att ”undanhålla” platser i väntan på finska barn, samtidigt som ett stort antal vårdnadshavare står i kö för en förskoleplats. Kommunstyrelsen förespråkar att kommunerna fortsättningsvis arbetar för att i den mån det är möjligt erbjuda förskoleplats på finska, meänkieli och samiska till de nationella minoriteterna.

En tydligare reglering av kommuners skyldigheter (7.3)

Att byta ut formuleringen i lagtexten så att hela eller en väsentlig del av äldreomsorgen ska erbjudas på minoritetsspråket ställer högre krav på kommunerna.

Kommunstyrelsen vill dock poängtera, utifrån utredningens slutsatser och egna erfarenheter från det finska förvaltningsområdet, att det finns svårigheter att uppfylla kravet. Kompetensförsörjningen till äldreomsorgen är en stor utmaning i sig med stor brist på personal inom flertalet yrkesgrupper. Att identifiera och rekrytera personal som har språk- och kulturkompetens kring minoritetsspråken och de nationella minoriteterna kommer att vara en ännu större utmaning.

Biståndbedömningen (7.4)

Kommunstyrelsen har inom det finska förvaltningsområdet identifierat att det råder okunskap hos enskilda i den finska minoriteten om vilka rättigheter de har. Kommunstyrelsen är dock tveksam till att informationsskyldigheten ska gälla alla som ansöker om äldreomsorg. Skyldigheten att informera bör istället gälla där den bedöms relevant.

En tydligare anknytning till socialtjänstlagstiftningen (7.5).

Kommunstyrelsen instämmer i intentionerna kring förslaget om att flytta regleringen om äldreomsorg på minoritetsspråk till socialtjänstlagen. Däremot ställer sig kommunstyrelsen frågande till om den önskade effekten av lagändringen verkligen kommer att ske. Andra kompletterande åtgärder kring exempelvis utbildning kommer att behövas.

Insatser för att utbilda och rekrytera personal med språk- och kulturkompetens (8.2)

Kommunstyrelsen vill betona att en stor del av medarbetarna inom vård och omsorgs verksamheter inte har högskoleutbildning, framför allt många av de som möter brukare och patienter dagligen. Det är därför viktigt att även personal utan högskoleutbildning dvs undersköterskor och vårdbiträden får utbildning och kompetenshöjande insatser kring nationella minoriteter och om kommunens skyldigheter i förvaltningsområdet.

Utvärdering av samiska språkcentrumen (10)

Kommunstyrelsen ställer sig positiv till förslaget under förutsättning att ”*utreda formerna...*” innebär att tydliggöra språkcentrumets uppdrag, mål, syfte samt konkretisera språkcentrumets roll gentemot andra nationella myndigheter. Språkcentrumets geografiska läge måste beakta.

Övriga synpunkter

Utredningen har kommit fram till två huvudsakliga inriktningar varav den ena omfattar vikt av överföringen av språk och kultur mellan generationerna. Utredningen föreslår en rad förtydliganden i lagen gällande överföring av språk. Däremot saknar kommunstyrelsen konkreta förslag och resonemang i utredningen kring kultur som verktyg för de nationella minoritetsspråken.

Ordförande

.....
 Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

.....
 Pia Kanold

I ärendet har Sverigedemokraterna anmält att de avser lämna in ett särskilt yttrande.